Alphen aan den Rijn

Aan:
P. van Dam
Fractie D66

Stadhuisplein 1
Postbus 13
2400 AA Alphen aan den Rijn
Telefoon: 14 0172
E-mail: gemeente@alphenaandenrijn.nl
Website: www.alphenaandenrijn.nl

Zaaknummer
3905083

Datum
30 juni 2026

Contactpersoon
I. Overweel

Team Sociaal Beleid

Onderwerp
Beantwoording artikel 40 vragen over Thuisonderwijs

Geachte heer van Dam,

Op 8 juni heeft de fractie van D66 vragen gesteld omtrent thuisonderwijs. Met deze brief beantwoorden wij de vragen.

1. **Waaraan moet een aanvraag voldoen om vrijstelling van de leerplicht te krijgen in de gemeente Alphen aan den Rijn?**

De leerplichtwet kent twee type vrijstellingen:

1. Vrijstelling voor het geregeld schoolbezoek

Een vrijstelling voor geregeld schoolbezoek is meestal tijdelijk van aard. De leerling blijft ingeschreven op school maar hoeft gedurende bepaalde periode niet of niet volledig naar school te gaan. Voorbeelden van een tijdelijke vrijstelling zijn; ziekte, schorsing, religieuze feestdagen of bijzondere familieomstandigheden.

2. Vrijstelling voor het hebben van een schoolinschrijving

Een vrijstelling voor het hebben van een schoolinschrijving ontstaat van rechtswege of bij besluit.

Vrijstellingen van rechtswege

Wanneer de wettelijke vertegenwoordiger meent recht te hebben op deze vrijstelling stellen zij ons in kennis. Wij toetsen of de kennisgeving voldoet aan de wettelijke vereiste. Zo ja, dan ontstaat de vrijstelling voor het hebben van een schoolinschrijving. Anders niet.

De volgende vrijstellingen kunnen ontstaan van rechtswege:

Artikel 5 onder a, niet belastbaar voor volgen van onderwijs.

Artikel 5 onder b, richtingsbezwaren.
Wettelijke vereiste zijn:

- Op tijd indienen,
- Bezwaar tegen alle richtingen van onderwijs
- Het jaar voorafgaand aan de kennisgeving geen schoolinschrijving waartegen nu bezwaar is geuit

Artikel 5 onder c, onderwijs in het buitenland

Vrijstelling bij besluit

Artikel 15, wegens het volgen van ander onderwijs.
Dit geldt alleen voor kwalificatie plichtige jongeren, in de leeftijd van 16 en 17 jaar.
De rol van onze casemanagers Leerrecht is het verrichten van onderzoek naar het perspectiefplan om in te schatten of dit leidt tot voldoende ontwikkeling van de jongere. Bij het nemen van het besluit is de Algemene wet bestuursrecht (Awb) van toepassing.

2. **Hoeveel leerlingen in de gemeente Alphen aan den Rijn hebben een vrijstelling van de leerplicht via artikel 5 lid b in het PO en VO?**

Voor het schooljaar 2025/2026 zijn er tot nu toe 14 vrijstellingen artikel 5 onder b geregistreerd op het primair onderwijs (PO) en voortgezet onderwijs (VO) samen. Na afronding van dit schooljaar (na 31 juli 2026) zullen de officiële jaarcijfers vastgesteld worden. Het cijfer kan eventueel nog wijzigen.

a. **Hoe heeft dit aantal zich de afgelopen vijf jaar ontwikkeld?**

Schooljaar	Aantal vrijstellingen artikel 5 lid b
2020/2021	15
2021/2022	15
2022/2023	11
2023/2024	15
2024/2025	16

3. **Is het college van plan, in navolging van de gemeente Den Haag, om de vrijstelling van de leerplicht artikel 5 lid b af te schaffen?**

Op 21 april 2026 heeft de Hoge Raad de regels aangescherpt van leerplicht artikel 5 lid b. Het doel is om het recht op onderwijs voor kinderen te garanderen. De gemeente Alphen aan den Rijn deelt deze visie.

Er is een werkgroep opgericht om wijzigingen rondom leerplicht artikel 5 lid b in kaart te brengen, zodat het werkproces up to date blijft. Er wordt een vraag toegevoegd aan het toetsingskader nadat ouder(s) voor het eerst kennis hebben gegeven van het recht op vrijstelling. De toegevoegde vraag is 'Is er openbaar onderwijs binnen redelijke afstand (Primair onderwijs is 6km, voortgezet onderwijs is 20km). Zo ja, dan ontstaat de vrijstelling niet. Zo niet, dan worden de toetsingsvragen verder doorlopen.

Voor bestaande vrijstellingen gaat de gemeente in gesprek met team Leerlingzaken, beleidsadviseur onderwijs, de samenwerkingsverbanden en onderwijsinstellingen hoe wij gezamenlijk kunnen vormgeven dat leerlingen weer kunnen instromen in regulier onderwijs. Dit zal om maatwerk vragen per individueel kind.

Dit proces sluit aan bij de uitspraak van de Hoge Raad en Ingrado en biedt onze casemanagers Leerrecht een duidelijk handvat bij de uitvoering van hun toetsingsrol.

a. **Zo ja, stopt het college de huidige vrijstellingen op basis van artikel 5 lid b?**

n.v.t.

b. **Zo ja, binnen welke termijn kan de afschaffing van artikel 5 lid b in onze gemeente ingaan?**

n.v.t.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Alphen aan den Rijn,

de secretaris,
F. (Flora) van den Berg

de burgemeester,
F.D. (Erik) van Heijningen